

سرگذشت پردگی و آزادی بردگان در ایران

۱۹۲۹-۱۸۰۰ م / ۱۳۴۸-۱۲۱۵ ق

بهناز میرزایی

ترجمهٔ بهمن‌دخت اویسی و مرتضی کاظمی یزدی

فهرست نویسی پیش از انتشار کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

سرشناسه: میرزایی، بهناز ا. Mirzai, Behnaz A.

عنوان و نام پدیدآور: سرگذشت بردگی و آزادی بردگان در ایران.

تألیف: بهناز میرزایی

مشخصات نشر: نشر تاریخ ایران، ۱۳۹۷.

مشخصات ظاهری: ۴۵۲ص، مصور، جدول، نمودار.

وضعیت فهرست نویسی: فیبا. شابک: ۵-۲۴-۸۶۸۷-۸۶۰۰-۹۷۸.

یادداشت: عنوان اصلی: A History of Slavery and Emancipation

in Iran, 1800-1929.

یادداشت: کتابنامه.

موضوع: بردگی و برده داری، ایران، تاریخ. Slavery, Iran, History.

موضوع: برده فروشی، ایران، تاریخ. Slave trade, Iran, History.

موضوع: سیاهان، ایران، تاریخ. Blacks, Iran, History.

موضوع: بردگان، ایران، آزادی، تاریخ. Slaves, Emancipation, Iran, History.

موضوع: ایران، تاریخ. Iran, History.

شناسه افزوده: اویسی، بهمن دخت، ۱۳۱۷، مترجم.

شناسه افزوده: کاظمی یزدی، مرتضی، مترجم.

رده بندی کنگره: HT۱۲۸۶/م۹/س۴ ۱۳۹۷

رده بندی دیویی: ۳۰۶/۳۶۲۰۹۵۵ شماره کتابشناسی ملی: ۵۲۲۰۰۲

نشر تاریخ ایران (شرکت سهامی خاص)

تهران، خیابان فلسطین، ساختمان ۱۱۰، طبقه سوم، شماره ۳۰۴، تلفن: ۶۶۴۶۳۰۳۰

سرگذشت بردگی و آزادی بردگان در ایران

بهناز میرزایی

ترجمه بهمن دخت اویسی و مرتضی کاظمی یزدی

اجرا: نشر تاریخ ایران

طرح جلد: فریبا علایی چاپ و صحافی: کتاب شمس

چاپ اول: ۱۳۹۷ تیراژ: ۱۰۰۰

شابک: ۵-۲۴-۸۶۸۷-۸۶۰۰-۹۷۸-۹۶۴-۶۰۸۲-۲۴-5 ISBN: 978-964-6082-24-5

قیمت: ۵۰،۰۰۰ تومان

حق چاپ محفوظ و در اختیار نشر تاریخ ایران است.

فهرست عنوان

۷	پیشگفتار
۹	منابع
	فصل اول: نگاه کلی به تجارت و برده‌داری در مرزهای ایران
۵۱	۱۸۰۰-۱۶۰۰م
۶۷	فصل دوم: برده‌داری و تجدید مرزهای ایران ۱۹۰۰-۱۸۰۰م
۹۹	فصل سوم: تجارت میان خود برده‌ها از آفریقا تا ایران ۱۹۰۰-۱۸۰۰م
۱۳۷	فصل چهارم: الگوهای برده‌داری
۱۶۹	فصل پنجم: بررسی نژادی
۲۲۷	فصل ششم: قانون منع تجارت برده
۲۷۱	فصل هفتم: گفتمان‌های ضدبرده‌داری در ایران
۳۱۱	فصل هشتم: آزادی و رهایی از بردگی بردگان
۳۵۹	پایان سخن
۳۷۳	فهرست منابع و مآخذ
۴۱۳	تصاویر
۴۳۵	فهرست اعلام

پیشگفتار

این کتاب پی‌جوی یافتن میراث بیش از یک سدهٔ کسانی است که به بردگی کشیده شده و تا آزادی نهایی که پیموده‌اند می‌باشد. نقشهٔ راه آنها و بازتاب صدای مردم برده شده یا اسیرانی که (ایرانی و غیرایرانی، مسلمان و نامسلمان) چنین به سرشان آمده. تصویری گسترده همراه با داستان‌های بسیار از جوامعی که پشتیبان بردگی بوده و آن را تداوم بخشیده‌اند و یا بردگی را لغو و منع کرده‌اند. از آفریقا در غرب گرفته و تا هند در شرق، تا روسیه و آسیای مرکزی در شمال و شمال‌خاوری و کشورهای عربی در جنوب پراکنده است. همگرایی این داستان‌ها که در ایران،^۱ ملت را متحول ساخته و به ساختن فرهنگ و هویت آن را کمک رسانده است.

این پژوهش عوامل گوناگون که به نهادینه شدن بردگی در ایران از آغاز سدهٔ نوزده تا میانهٔ سدهٔ بیست تأثیر داشته‌اند را جستجو می‌کند. در این بررسی، دوره‌ای که در آن شیوه‌های برده‌داری باستان به لحاظ الگوهای بردگی و نیز قومی مردم برده شده تغییر یافته‌اند را نیز در نظر دارد. این تغییرها هنگامی که در گسترهٔ دوره‌ای از تغییرهای کلان اجتماعی، سیاسی و اقتصادی رخ می‌داد نیز صورت پذیرفته‌اند و همچنین در این پژوهش بر تأثیر دخالت‌های نظامی بیگانگان،

۱. «نام پرشیا و ایران هر دو از دوران کهن بر سرزمینی یکسان به کار گرفته شده است. اگرچه نام ایران بر کشور کنونی نام درست‌تری است اما غربیان نام پرشیا را تا ۱۹۳۵ بر ایران ترجیح داده‌اند.» (گولیم لایو، تقسیمات اداری کشورها، مرجع جامع جهانی، ۱۹۰۰-۱۹۹۸ م (جفرسون، کارولینای شمالی، مک فارلند و شرکا، ۱۹۹۹)، ۱۸۲، و همچنین نک: هوشنگ، ا، شهابی، «روی صحنه رفتن پوشاک تازهٔ امپراتور، کدهای لباسها و ساختار مردم در رضا شاه، پژوهش‌های ایرانی ۲۶، ش ۳/۴ (تابستان-پاییز ۱۹۹۳)، ۲۲۶.

ناامنی‌های مرزی، بی‌ثباتی سیاسی و بحران اقتصادی تا جایی رفته که این تأثیر شبکه‌های برده‌داری سنتی و نیز ساختار زیرین برده‌سازی مردمان را بسیار تغییر داده است. آنچه بیش از همه آشکار می‌گردد، اینکه تجارت مردمان برده شده سخت با توانمندی حکومتی دارای پیوند بوده است. به این ترتیب همچنان که تجارت برده در دوره‌های کلانی از عدم تمرکز پیش می‌رفت، دوره‌هایی کلان از خود اختیاری نیز می‌گذشت و آزادی و آرامش بیشتری نیز می‌یافت.

بررسی‌های این کتاب از نهادینه شدن برده‌داری در ایران را روشن می‌کند و جوراجوری قومی، فرهنگی نیز همراه با ویژگی‌های خاص هر بافت محلی و تاریخی، اقتصادی و سیاسی شرایط، به تغییر منحصر در پیش یا پس از لغو و فسخ برده‌داری در آغاز سده بیست نیز می‌انجامید. افزون بر این، این بررسی به تحلیل مسائلی از جنسیت زنان و مردان در جامعه ایرانی و تفاوت‌های حرفه‌ای و تجربی با چالش‌های هر دو پرداخته است.